

film beznada, štaviše, svežina koju je sačuvao govori nam o optimističkoj zamisli njegovog tvorca. Četiri života koji se *poništavaju* (upravo to i nikako drugačije, ovde nema ni govora o dizanju ruke na sebe) paradoksalno, prizivaju duh obilja u jednom divnom oksimoronu, i u njemu su na poslednjem velikom kolektivnom kraju na neki način uključeni svi Fererijevi likovi iz prethodnih filmova. Ne sme se, naravno, zaobići ni činjenica da se radi o istim glumcima, ali je u *Velikom Zdranju* zapravo reč o tome da se svi potvrđuju u potpunosti, za razliku od prevremenih rešenja *Bračne postelje*, *Audijencije* ili pak *Zene majmun*.

Glasiue koje i danas kruže o ovom filmu pogrešno upućuju da je reč o delu napadne spektakularnosti, ali je istina sasvim drugačija i mi vidimo jedan razrađen i precizan ali i spontan film, koji još uvek ne poseduje ništa od one oporosti koju ćemo kasnije sretati (prenebregnemo li razočaravajuću farsičnost filma *Ne diraj belkinju*, 1973) u *Poslednjoj ženi*, 1976., i koja tu, još i više, otvoreno prerasta u agresivnost. *Poslednja žena* je žestok i provokativan, antifeministički film, film čiji revolt može da čudi ako se ima u vidu da je to Fererijev devetnaesti rediteljski rad, od koga je on probao da se ogradi povremenim lirskim raspoloženjima u filmu *Cao muško* (1978) u kome su po svoj prilici definitivno likovirani ne samo ljudi no i sama ideja o njihovoj interplanetarnoj superiornosti, budući da u jednoj metafori Kamijevskog tipa vlast nad civilizacijom (istina, u drugom planu) preuzimaju pacovi.

***

U *Pinokiu*, Kolodi piše o Melampu, vernom Pinokievom psu koji je jedini ostao uz Pinokiu u nizu nesreća koje je doživeo, nakon što su ga mnogi napustili.

„Psi žive, majmuni žive zahvaljujući svojoj animalnosti, sigurno ne zahvaljujući istoriji. Ja zaista ne vidim zašto čovek ne bi trebao da bude isto takav“, poručuje Fereri, ali, prokazujući svoje junake, on ih nikada ne napušta.

atacama pera moldovanov

***

gle krvavo

zgrčilo ga
i onda je sama

Zbogom — reče taksista
u retrovizor
sa osećajem čuda
u bleskanju
asfaltne prepone
lep kao ispaljen metal
kao probijanje
zvučnog zida

o da
tek tako sam te pozeleo

tek tako

***

krišom
mutnih usana
osuši miris
meke smole
u ogrizak asfalta
tvrd i topao svitak
između tvojih nogu

tesno je osećao
od sna
dok zgnječena jabučica
kao krasuljak
u sukrvici
tvoje kose
rascvetava mrtvooka

***

na vetru
prozori i vrata
se otvaraju

mljaskajući zavesom
soba požudno guta
velike presne
zalogaje vazduha

tri noći
pun mesec
to telo
koje jebem
ojednoručan

možebiti da je to ona
puna mera lepote

***

tako potpuno
razrogačeno
belo
na butinama
trihu
prsima

na dlanovima
a ni da ga
dotakneš
pomeriš

gospino čelo
gologuzi

gnezdi se

u nezgrapno
zgrčenim bragzotinama

svog detinjastog ljubavnika

***

Bože
kakav dan

ovo je za tebe:

milovala mu
i plakala
zato je gluva

od straha

i onda
to sunce
veliki otkucaj srca
kap bez dna
koja visi u vazduhu
sa ustima od celofana

skoro potpuna Bol

***

na kraju rekoh:
kaleidoskop

uhodeći svetlost
pejsaž ludaka
između kažiprsta i palca

sunce je svršavalo
sve zaglušnije
i zaglušnije

o suva slino
stidnog odricanja

ona se guši
krklja od ganuća

Atacama
Atacama

bioenergija i radiestezija

bojan jovanović

Iako se u tradicionalnoj narodnoj medicini odavno zna za bioenergetsko isceljenje, tek su masovni mediji skrenuli pažnju i šire javnosti na njenu dugo potiskivanu i već zaboravljenu moć. Nakon prvih senzacionalističkih članaka javljaju se i sve brojniji pokušaji i određeni rezultati njenog ozbiljnijeg i studioznijeg promišljanja i istraživanja. Čitav niz knjiga, tribina i emisija mogli bismo uslovno nazvati »drugim talasom« interesovanja za bioenergiju. Međutim, uprkos sve izraženijem i naučnom interesovanju, ona je još uvek fenomen na granici nauke jer postojećim naučnim metodama nije u potpunosti potvrđena i naučno definisana. Položaj graničnog bitno određuje i njeno stanje neodređenosti, zanučenosti kao osnovu i raznorodnim zloupotrebama i šarlatanstvu. Postajući predmetom ozbiljnih naučnih istraživanja koja istinu o mogućnosti natprirodnog otkriva kao zaboravljeno, alternativno znanje, bioenergija u današnjim uslovima gubi auru čudesnog i pretpostavljenu vezu sa višim moćima.

Alternativnost bioenergije u današnjim uslovima se iskazuje prvenstveno kao afirmacija jednog drugačijeg sistema pravila i metoda isceljenja vezanih za poznata, ali dominantnim shvatanjima zvanične medicine potisnutih i zaboravljenih tradicionalnih znanja i učenja. Iako je njena alternativnost uslovljena, dakle, kulturnim determinantama u kojima se ispoljava, bioenergija kao način terapije je ubrzo postala opsesija upravo te kulture, njen izazov koji je nakon prvih reakcija nepriznavanja i negiranja nastoji da asimiluje u okviru svojih postojećih medicinskih institucija. Međutim, osnovna prepreka u komuniciranju između alternativne i oficijelne medicine je u dijametralno različitim paradigmatama. Partikularističkoj, objektivističkoj i nekrofilicnoj medicini suprotstavljena je holistička, subjektivistička i vitalistička bioterapija. Zato se za razliku od oficijelne medicine zasnovane na uobičajenim kvantifikovanim kriterijumima provere kao verifikacije i legitimizacije dominantnog pristupa, alternativna bioterapijska metoda isceljenja potvrđuje efektom ličnog doživljaja. Bioterapeut najčešće pomoću senzibiliteta svojih ruku utvrđuje dijagnostiku i deluje isceljujuće na pacijenta usmeravanjem svoje energije na obolela mesta njegovog organizma. Pacijent oseća delovanje bioterapeuta kao zračenje blage toplote iz njegovih ruku, a ovaj doživlja implikira jedno iskustvo višeg reda: uspostavljanje kontakta sa kosmičkim energetskim strujanjem. Komunikacija sa ovom realnošću izvan uobičajenih prostorno-vremenskih granica se ogleda u prevazilaženju ograničenosti opipljivog »eksplicitnog poretka« i neposrednijem participiranju u, kako je formulisao Dejvid Bom, permanentni suptilni proces stvaranja i rastvaranja »implicitnog poretka« jedne sasvim druge realnosti. Subjektivno iskustvo te realnosti izraženo je u osećaju »zaustavljenog vremena« i aktualizaciji »večnog sada« koje ocrta ona opšti univerzum u koji su na nivou jednog višeg oblika komunikacije povezana sva živa bića u prirodi. Bioenergetska terapija je samo jedan od oblika osvešćenog, racionalizovanog i svrsishodnog komuniciranja. Imanentna, dakle, svakom živom biću, bioenergija se javlja kao mogućnost zračenja i uticanja na druge. Bioenergetska moć je kod pojedinaca posebno izražena, pa oni ovu energiju mogu neposrednom komunikacijom rukama ili telepatski, i preneti na druge. U svakom slučaju jedan opštiji antropološki plan objedinjuje izvesne sličnosti između današnjeg kulturološkog fenomena bioenergije i njenog individualno-psihološkog načina delovanja: aktualizovana kao već zaboravljena tradicija, terapijska moć bioenergije se može razumeti kao način aktiviranja potisnutih, latentnih čovekovih mogućnosti koje su kod iscelitelja u povišenom stanju budnosti. Na bazi podsticanja ovih latentnih moći zasniva se i mogućnost daljeg samoisceljenja.

Najbolja potvrda bioenergetске uspešnosti su brojni terapijski efekti i to naročito u slučajevima u kojima je tzv. oficijelna medicina pokazala svoju nemoć. Posebna uspešnost bioenergije se ogleda i na planu njenog uticaja na zaštitne funkcije organizma: u normalnom funkcionisanju imunološkog sistema i homeostaze i sistema nespecifične rezistencije.

Međutim, iako bioenergija više nije naivna zabluda, konačno pozitivno naučno saznanje je sadašnji cilj definisanja njenih isceliteljskih mogućnosti. Prolazeći kroz vekove ideja o postojanju alternativnih realnosti neproverljivih uobičajenim materijalnim dokazima skupljala je snagu iz neposredne prakse za konačni odgovor. Zbog nemogućnosti pružanja ovakvog neposrednog dokaza i bioenergija je dobila status nadnaravne, magične, božanske sposobnosti. Dovođena u vezu sa višim entitetima, ona je smatrana darom viših sila posebnim pojedincima. Obdareni ovom sposobnošću oni su i dobijali povišen socijalni status u svojoj zajednici. Evidentnost uspešne bioenergetske terapije zasnovane na navedenim pretpostavkama postavlja, dakle, samo u nešto zaoštrenijem vidu pitanje njenog objašnjenja u kontekstu današnje nauke. Osim pomenutih pozitivnih efekata izlečenja kao glavnog dokaza mogućnosti bioenergetskog zračenja, njeno pozitivno delovanje je dokazano i posrednim putem reintegracijom molekula pepsina prethodno razorenog ultrazvukom. Dosadašnji pokušaji konstruisanja određenih mernih instrumenata, kao što je na primer sprava Slobodana Bučića, ulivaju nadu u skori pronalazak uređaja za utvrđivanje i merenje bioenergetskog zračenja.